

Sprostitev naše socialistične trgovine zavzema iz meseca v mesec širši obseg. Najprej je bil sproščen promet z industrijskimi proizvodi. Sledila je široka sprostitev kmetijskih pridelkov, ukinitvi so bili obvezni odkupi, ki so jih kmetje večkrat uporabljali za manjšo prizadevnost v kmetijstvu. — S tem pa niso bili sproščeni samo kmetijski pridelki, sproščena je bila tudi pobuda kmečkih pridelovalcev za večjo skrb pri obdelovanju.

Pri tem pa čakajo naše kmetijske zadruge in trgovska podjetja kmetijskih zadrug dve veliki in važni nalogi. Velike količine kmetijskih pridelkov, ki so sedaj sproščene, iščejo kupce. Industrijska središča okolice Celja in zlasti mesto Celje pa potrebuje blaga. Kmetijske zadruge same, ali preko trgovskega podjetja KZ, in odkupna podjetja morajo storiti vse, da bodo naša potrošna središča redno in po primernejših cenah preskrbljena s kmetijskimi pridelki in vplivala na cene privatnih kmetijskih pridelovalcev. — Te naloge pa so še več ali manj pri KZ mrtev sklep nedavnega obnebnega zbora OZKZ Celje-okolice. To velja zlasti za KZ Sv. Stefan, Kozje, Gotovlje, Št. Rupert in Št. Vid pri Grobelnem. Upravni odbori in nameščenci si morda mislijo, da se bo ta naloga sama po sebi izvršila. Drugo pa je, kaj bo rekli kmeti, ki mora vendar svoje pridelke vnovčiti? Te nedelavnosti trgovskega kadra, kot član splošne zadruge, ne bo trpel in bo slej ko prej predlagal na obnem zboru, da se nezahtevan kader odstrani. Samo bežen pregled intervencijske trgovine v Celju nam kaže, da so KDZ preko zadrugnega sklada prodale v zadnjih dveh mesecih trikrat več kmetijskih pridelkov, kakor KZ, čeprav imajo KDZ 20-krat manjšo površino, kakor individualni kmetje. Če pa primerjamo splošne kmetijske zadruge med seboj, je to razmerje še bolj zanimivo.

Lep primer nam nudijo nameščenci KZ Vitanje, kjer odkupujejo vse, od koprivnega listja do poljskih pridelkov. Tudi KZ Loka pri Žusnu ni slaba. Odkupila je več jajc, kakor 13 zadrug vojniškega sektorja skupaj.

Letošnji pridelek češenj ni bil najboljši, a tudi slab ni bil. Morda so bili nameščenci KZ veseli, ko so prišli do zaključka, da tu ne bo dela. Kamioni in vozovi iz Prekopa, Sv. Jurija ob Taboru, Braslovca, Št. Ilje, Št. Andraža in drugod pa so odvažali dobro blago mimo zadrug proti Domžalam in Gornji Savinjski dolini. Nakupovalci in prekupevalci so plačevali kmetu češnje po 20 do 26 din, prodajali pa so jih po kamniškem in šoštanjanskem okraju po 35 do 40 din za liter. Celjski potrošniki bi bili gotovo veseli, če bi lahko kupili te češnje po 8 do 12 din ceneje od takrat veljavnih tržnih cen.

Zato je nujno, da bo celoten kader v trgovini na podeželju plačan po učinku dela, zlasti pri odkupih. Istočasno pa bo potrebno našo trgovsko mrežo reorganizirati, da bo zmožna vseh nalog. V bližnji bodočnosti bodo poslovniice Okrajnega magazina na podeželju prešle v upravo krajevnih ljudskih odborov. V izrazito kmečkih krajih pa jih bodo prevzele kmetijske zadruge. — To je reorganizacija trgovske mreže, ne pa kakor so nekateri stari trgovci mislili, da je sedaj čas za odpiranje svojih trgovin. Za tak način trgovanja so zlasti navdušeni na Vranskem, Slivnici, Zalcu in Vojniku. Njim samo na kratko — te sanje so zaman.

Naloga vseh, ki delajo v trgovini je, da se ukrepi izvedejo tako, kakor so zamišljeni, ker le na ta način bomo nemoteno pospešili razvoj našega novega socialističnega trgovanja.

Priprave za proslavo 22. julija v šoštanjanskem okraju

Praznik slovenske vstaje hočejo tudi v šoštanjanskem okraju dostojno praznovati. Povsod so živahne priprave. Tudi v tem okraju bodo organizirali partijske pohode, eden najpomembnejših pa bo brez dvoma tisti, ki bo prispel iz Koroške skozi Št. Vid in Zavodno v Šoštanj. Tu se bo izvršil napad na Šoštanj. Šoštanjčani se vneto pripravljajo na obrambo mesta, katero bo vodil direktor Narodne banke. Pri napadu in obrambi bodo sodelovali predvsem stari borci, centri predvojaške vzgoje, člani Ljudske tehnike, gasilci in ostali. Potek borb bo povezan z letalskim napadom na Šoštanj. Po končani borbi se bo nadaljeval pohod »napadalcev« in »bramborčev« skupno na Bele vode, Šmihel, Mozirje in v Gornji grad, kjer se bodo združili z borci iz Solčave, Luče in ostalih krajev Zgornje Savinjske doline. Tudi Gornji Grad bodo napadli. Na sam dan vstaje bodo obiskali razne partizanske kraje kot Črto, Šmihel, Černivec itd.

O pripravah za proslavo 22. julija bomo še poročali.

Savinjski vestnik

CELJE, 7. julija 1951

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE MESTA CELJA, OKRAJEV CELJA-OKOLICE IN ŠOŠTANJA

Zadružniki v Dramljah so zmetali iz zadruge poslednje zavirače

Ko so drameljski zadružniki lansko leto obračunali z zavirači, ki so se v zadrugo vrnili iz špekulantskih namer, in izbrali najboljše člane v upravni odbor, se je stanje v zadrugi kmalu začelo popravljati. Lansko leto se je najboljše zadruga v okraju, je letos spomladaj sprejela od okrajnega odbora Fronte prehodno zastavo kot najboljša zadruga v okraju Celje-okolice.

Drameljski zadružniki se zlasti odlikujejo po složnosti, med njimi ni razprtij. Zlasti lepo jih je videti na zboru zadružnikov, ko razpravljajo o raznih problemih zadruge. Vsi so edini pri sprejemanju in uresničevanju sklepov, ker se zavedajo, da bo enotnost koristila le njim.

V začetku februarja so drameljski zadružniki sklenili, kako bodo obdelali polja, koliko bodo pridelali in koliko oddali. Sklepi se že uresničujejo, povsod so na tekočem in prav verjetno je, da bo konec leta njihov trud bogato poplačan, zlasti še, ker vinogradi in sadje dobro kažejo.

Zadružniki sicer še ne delajo v skupinah po akordu, delajo še po brigadni načinu, pa kljub temu dosegajo prav lepe uspehe, ker si delo medseboj pravilno razdele in tudi medsebojno pomagajo, če je potrebno.

Da bi si olajšali delo in da bi uspehe še povečali, bi zadružniki rabili vsaj en traktor, motorno ročno kosilnico in motorno škropilnico. Tudi skupen hlev za govejo živino in skladišče jim je nujno potreben. Vse to bi radi čimprej imeli, sami bi radi nabavili ali napravili, pa zaenkrat vsega ne zmorejo. Zadružniki takole računajo: Nekaj strojev bomo nabavili sami za prodani les, pri delu se bomo potrudili in če bomo konec leta zadržali še vedno naslov najboljše zadruge v okraju, prav gotovo dobimo traktor za nagrado, hlev in skladišče bomo pa zgradili sami. Zadružniki v Arji vasi so jim že odstopili 3.000 kg cementa in okrog 10.000 kom. zidne opeke, ker jo sami letos ne bodo rabili. Že v nedeljo jim bodo savinjski zadružniki ta material začeli dostavljati in z delom bodo takoj pričeli. Z gradnjo se jim zares mudi, kako se jim tudi ne bi, saj jih zadružnik Kukovič, ki je po poklicu zidar, stalno priganja, naj že vendar začnejo z gradnjo sedaj, ko je lepo vreme. »Skoraj zamalo se mi zdi, da moram delati na polju, namesto da bi opravljal svoj poklic, ki zahteva več spretnosti. Pa nič ne de, tudi tu sem prav prišel, zlasti sedaj ob času košnje, saj sem tako kosil, da sem skoraj dve kosi, »znucal« — se hudeje Kukovič, kadar se razvije pogovor o gradnji.

Ko se zadružniki trudijo in razmišljajo, kako bi dosegli še večje uspehe in dvignili zadrugo, sta v zadrugi še dva, ki jim razvoj zadruge ne ugeja in rovarita na vse načine, da bi zadrugo skupnost razhlajala. Zlasti zadnje čase se je njihova gonja razbohotila, verjetno pod vplivom sorodnikov in njihovih zagovornikov, ki v svoji kratkovidnosti mislijo, da je prišel sedaj čas za razbijanje zadružništva. Pa so se zmotili, pošteni in delovni zadružniki tega ne pustijo. Že dalj časa so razmišljali, kako bi tem delomrznem prišli na kraj, celo na Okrajni zadružni sklad so šli vprašati za svet, vendar vse skupaj ni nič pomagalo. Zato so sklenili, da zavirače čimprej izločijo iz svoje srede. In ker vedo, da to lahko stori le zbor zadružnikov, kot njihov najvišji organ, so v ponedeljek zvečer sklicali izredni občni zbor in sklenili, da se zavirača Jesenek Andrej in Jakopin Marija izločita iz zadruge. Vsa njihova gospodarska poslopja, živina in orodje, pa ostaneta v zadrugi, katera jim bo to imetje izplačala v 10 do 15 letih kot predvidevajo vzorna zadruga pravila. Prav tako ostane zadruzi tudi zemlja za čas, za katerega sta podpisala pristopno izjavo.

Ko je postavil predsednik ta predlog, so bili vsi za to; završčalo je kot v panju: »Ven s takimi lenuhi in saboterji, ne bomo dovolili, da bi se troji okoristili s plodovi našega dela, kdor ne dela, nima pravice kritizirati, za razbijanje ni prostora v naših vrstah, ven z njimi!«

Iz živahnega razpravljanja se je dalo razbrati, da je Jesenek Andrej, imel letos le 12 delovnih dni. Delal ni nič, le časa za obrekovanje zadruge je imel dovolj. Širil je alarmantne in neresnične vesti, da je izšla uredba o

ukinitvi zadrug. Kot zadružnik ni pustil, da bi kosili na njegovih travnikih. Na skrivaj pa je skuhal okrog 401 žganja in ga na črno prodajal. Vse to in še marsikaj so zadružniki iznašali.

Jakopin Marija, ki ni letos napravila niti enega delovnega dne, je zadrugi nagajala kjerkoli je mogla. Ko so bili njeni voli potrebni Škobernetovi brigadi, je govorila, da so ji vole ukradli iz hleva. V svojem sovraštvu do zadruge je šla še dlje. Pravi, da je pri vstopu dala v zadrugo le delovno silo, ne pa imetja. Na ta način je mislila, da ji bo uspelo izmuzniti se iz zadruge kar tako. Kljub temu, da ima zagovornike pri svojih sorodnikih in je celo najela advokata, ki bi ji naj omogočil »beg iz zadruge brez posledic«, se ji takšen beg ne po posrečil, ker je ob vstopu v zadrugo dobro poznala zadrugna pravila, za »beg, seveda s posledicami« pa so že poskrbeli zadružniki sami.

S tem, ko so zadružniki iz Dramelj izločili iz svoje srede še poslednja dva škodljivca, se bo zadruga še bolj učvrstila, pri svojem delu pa bo dosegala še večje uspehe kot do sedaj.

Na zboru so se zadružniki tudi pogovorili o njihovem bodočem delu, razpravljali so o prvem zasedanju Zadružnega sveta pri Glavni direkciji za zadrugo kmetijstvo LRS in se zelo zanimali za akordni način dela v zadrugi. Sklenili so, da bodo tudi sami čimprej uvedli to obliko dela, kjer koli se bo to obneslo.

ŽETEV SE JE ZAČELA

V vseh področjih naše države se je začela žetev. V Vojvodini in ostali Srbiji, kakor tudi v Makedoniji in Dalmaciji so ječmen že poželi. Pšenico že žanjejo v Vojvodini in v velikem delu Srbije in Hrvatske. Po vseh poročilih je letošnji pridelek večji kakor je bil lani. To nam zgovorno potrjuje tudi razvoj cen na prostem trgu. Prav zadnje dni so začele cene močno popuščati. Cena ječmena je v kratkem času padla na polovico. V Beogradu prodajajo novi ječmen na trgu po 35 do 40 din za kg, približno enaka je cena tudi v drugih krajih Srbije (v Nišu in Leskovcu) ter v Bosni. V Makedoniji prodajajo ječmen po 50 dinarjev nasproti prejšnji ceni 85 din. Manj izrazil je padec cen v tistih krajih, kjer ječmena še niso v celoti poželi; kakor na primer v zahodnem delu Hrvaške in Slovenije; čeprav je tudi tu opaziti tendenco popuščanja cen.

Kmetijska zadruga na Vranskem je najboljša v okraju

V okraju Celje-okolice je med kmetijskimi zadrugami splošnega tipa najboljše na Vranskem. Zadruga ima več odsekov, a najboljše med njimi sta kreditni in obrtni odsek. Z novembra 1949 je imel kreditni odsek nad milijon dinarjev vlog, zadruga pa daje svojim članom tudi posojila za nabavo živine, strojev, orodja in podobno. Ta odsek je bil ustanovljen leta 1946

TEDENSKI PREGLED DOGODKOV

ŠIROM PO SVETU...

PREMIJE NA KOREJI

Po enem letu bojev na Koreji je prišlo do razpravljanja o premirju na osnovi predloga Sovjetske vlade. Sovjetske sile so zagotavljale stroga vojaška pogoja. Svetovna javnost si od teh dogodkov obeta konec krvaveljstva na Koreji. Tudi Kitajci so se izjasnili za pogajanja. Na korejski fronti je ob pričakovanju pogajanj nastalo zatijje. General Ridgway je sprejel predlog poveljnikov severokorejskih in kitajskih sil, naj bi se pogajanja vršila v Kesongu. Pogajanja se bodo udeležili trije višji oficirji Zbude. Zdravilnih narodov. Pogajanja so pripravljene pričeti 10. julija ali še celo prej, kar bi bilo seveda najbolje, ker se z odlaganjem lahko samo še poveča število vojnih žrtev.

ANGLO-IRANSKI SPOR PRED MEDNARODNIM SODIŠČEM

Pred Mednarodnim sodiščem v Haagu razpravljajo o sporu med Anglijo in Perzijo glede nacionalizacije petrolejskih vrelcev v Perziji. Spor je zadnje dni dobil še večjo ostrino. Perzijske oblasti so izvedle preiskave v predstavitvi anglo-iranske družbe, medtem ko je angleška vlada poslala v perzijske vode eno od svojih vojnih ladij z vsak slučajem in odpočitvalno ladjo za prevoz nafte. Na nedavno angleško noto, so Perzijski odgovorili, da raje ustavijo obratovanje petrolejskih vrelcev, kot da bi ugodili zahtevam anglo-iranske družbe. Na jugu Perzije je prišlo do demonstracij brezposelnih delavcev. Mesadik, predsednik perzijske vlade, pa je poslal pismo Trumanu, v katerem ga prosi za posredovanje v tem sporu.

POLOŽAJ PO VOLITVAH V FRANCJI SE NI RAZVIŠČEN

V Parizu menijo, da bo naletela nova vlada na resne ovire pri sestavljanju trajne in zanesljive parlamentarne večine, ki bi bila v stanju odločeno lotiti se reševanja številnih državnih problemov.

KANADSKA POMOČ JUGOSLAVIJI

Kanadska vlada je sklenila dati Jugoslaviji pomoč v hrani. Za otroke je že prispe-

vala 460 ton posušenih rib z naročilom, naj te ribe odpošljejo v Jugoslavijo. Prvo pošiljko 125 ton konzerviranih rib so že poslali na Reko.

ORGANIZACIJA »CARE« BO POSLALA VEČ PAKETOV

Šef misije »Cares« za Jugoslavijo White, je obljubil, da se bodo pošiljke paketov v jeseni in pozimi povečale.

KRATEKE NOVICE

Helsinki. — Zveza finskih sindikatov je izstopila iz Informbirovske zveze sindikatov in pristopila k mednarodni organizaciji svobodnih sindikatov.

Singapur. — Samska mornarska radijska postaja je sporočila, da je skupina pod imenom »Osvobodilna vojska« artilerija dosedanjega ministrskega predsednika in sestavila novo vlado.

Pittsburg. — Organizacija hrvatske bratske zajednice, je priredila veliko kulturno prireditve jugoslovanskih narodnih plesov in pesmi. Te kulturne manifestacije se je udeležilo nad 10.000 ljudi.

Praga. — Čehoslovaška vlada je obvestila ameriško veleposlaništvo, da bo izpustila oba ameriška pilota, ki sta zasilno pristala na nekem letališču v bližini Prage.

V NEKAJ BESEDAH

V Jugoslavijo sta prišla dva protestantska duhovnika iz Švice in obljubila pomoč jugoslovanskemu Rdečemu križu in jugoslovanskim otrokom. — Pristanišče Livorno, je postalo ameriško oporišče za vojaško oskrbovanje iz Avstrije. — V Ameriki se je ponesečilo letalo s petdeset potniki. — Naša delegacija je obiskala britanski festival. — Grški predsednik vlade Venizelos, bo ostal na vladi. — Indijske oblasti so izdale naloge o strogi pripravljenosti na meji med Tibetom in Zvezo državo Uttar. — Ameriška vlada ne misli za sedaj poslati v Evropo več kakor šest divizij. — V Iraku bodo zgradili rafinerijo nafte v bližini Bagdada. — V Parizu so podpisali francosko-grški enoletni trgovinski sporazum.

...IN V DOMOVINI

ODKUPNE CENE ZA KORUZO IN MAST

Zvezna vlada je izdala dve važni Uredbi o odkupnih cenah koruze in svinjske masti. Državna cena za prirodno ali umetno sušeno koruzo z največ 14% vlage je cena 500 din in 500 din denarnih bonov, a za koruzo v storžih z istimi pogoji pa 374 din v gotovini in prav toliko denarnih bonov. Te cene veljajo za 100 kg, franco skladišče, vagon in odbitki za večji odstotek vlage, primesti in podobno. Cena svinjski masti, ki jo prodajajo proizvajalci obvezno državi je 55 din v gotovini in 55 din v denarnih bonih. V obeh Uredbah je rečeno, da prejemajo kmetiče delovne zadrage poleg že omenjenih cen in bonov še 53% bonov.

ROMUNSKA VLADA TEPTA TEMELJNE ČLOVEŠKE PRAVICE

Jugoslovanska vlada je protestirala proti znanim primerom velikih izseljevanj, ki so se začele 17. junija v vasi Suški, na romunski strani jugoslovansko-romunske meje. Mimo Bukarešte so peljali že 13 v'akov izseljencev, katerim so romunske oblasti odvzele in uničile tudi premoženje. To je dokaz, kako spoštujejo v Romuniji človeške pravice, ko na nečloveški način ponavljajo hitlerjevo metodo. Nesrečniki so pripadniki jugoslovanske narodnostne manjšine.

PRVO ZASEDANJE REPUBLIŠKEGA ZADRUGNEGA SVETA

V veliki »Unionski dvorani« v Ljubljani, je bilo v nedeljo prvo zasedanje zadrugnega sveta pri Glavni direkciji za zadrugno kmetijstvo LR Slovenije. Navzočih je bilo 175 delegatov iz naših zadrug in okoli 260 gostov zadrugnikov. Zasedanje je izvolilo predsednika in upravni odbor. Za predsednika je bil izvoljen prof. Ivan Jakomin, predsednik Kmetiče delovne zadruge v Kubeču.

NOV KAZENSKI ZAKON V VELJAVI

S 1. julijem je uveljavljen nov kazenski zakonik. Po tem zakoniku ne bo sodiše izrekalo nekaterih kazni, ki so bile do sedaj v rabi, na primer pobiljevalno delo, izguba državljanstva, izguba čina, izguba pravice do pokojnine, izgon iz prebivališča in še nekaj drugih kazni.

PETNAJST SMRTNIH ŽRTEV LETALSKE NESREČE

V planinskem predelu Gorskega Kotara se je 29. junija ponesrečilo letalo »GAC«, ki vzdržuje promet med Zagrebom in Reko. Nesreča je prila zaradi naglega poslabšanja meteoroloških piliik. Posadka in potniki, 15 po številu, so se smrtno ponesrečili.

PRAV NA KRATKO...

V Senovem je začela obratovati nova moka separacija. — Na Kosmetu bodo letos odprli 152 novih šol. — V Francijo poje letos na tečaje 20 naših profesorjev francoščine. — V Srbiji bodo gradili montažne hiše za mesečno odplačevanje po 800 din. — Na srajevski univerzi je bila izvoljena prva žena Vera Šnajder, ki bo odlejal nosila čast dekana filozofske fakultete. — Marija Tito je hotela petnajstletnemu otroku delavca Fraca Novaka, enaindvajsetkratnega udarnika in odlikovanca v tovarni »Frama« Leskovec v Mariboru. — Na Reko je prišla ladja »Korenic«, ki je pripeljala 5810 ton koka. — Veleposlanik v ZDA Vladimir Popović je odpotoval v Jugoslavijo. — Nai Rdeči križ, bo dobil za 40.000 dolarjev zdravil iz Amerike. — Vinogradi v Srbiji obetajo velik dobiček. — Na račun reparacij smo dobili še eno obilno ladjo, ki bo nosila ime »Plavnik«. — Doslej smo izvozili iz Slovenije 150 ton borovnice.

Madež, ki se ne more kemično očistiti

Piki Marija je bila zaposlena od leta 1947 v tovarni »Aero« v Celju. V tem času je v tovarni zmanjkalo nad 400 kg raznih barv. Morda se je Piklova v inozemstvu naučila tudi čarovnij, ali pa je vratar pri »Aero« udarjen s slepoto, vsekakor je čudno, kako je navedena ženska mogla znesti iz tovarne toliko tovar, ki bi ga mogli s konjem prepeljati, če bi ga hoteli naenkrat spraviti skozi tovarniški izhod.

Dejstvo je, da je Piklova nakradla 400 kg barv. Ženska je bila dovolj rafinirana, da ni nakradenih barv sama prodajala, temveč je med povratniki svoje baže poiskala večje prekupčevalce. Prva njena stranka je bila Salamon Angela, ki je od nje kupila 170 kg barv in jih prodala v Beograd. Druga njena stranka je bila Zelič Angela, ki je od Piklove prevzela 150 kg barv po 350 do 500 din za kg. Zeličeva je v prekupčevanju prekosila tatinsko zmožnost Piklove. Barve je namreč prodajala nekemu Serneču iz Čakovca po 1000, 1200 in celo po 1500 din za kg. Tretja »stranka« Piklove je bila Terzan Uršula, ki je našla istega odjemalca kot prejšnja. Tudi njej je Serneč plačal barve po 1200 do 1500 din za kg. Končno je Piklova verjetno spoznala, da bi brez posredovalcev lahko veliko več zaslužila. Začela je prodajati ukradene barve direktno Serneču. Na žalost jih je po tej poti prodala le 24 kg, kajti kmalu so jo pri nečednem delu zasačili in jo vtaknili pod ključ. Njej in njenim sodelavcem bo okrogno sodišče dokazalo, kako velik je madež, ki se da napraviti s 400 kg nakradene barve.

Kaj najdite v teh vrsticah poučnega? Prvi pouk velja vsem upravam podjetij, ki bodo morala bolj temeljito paziti na početje nekaterih uslužbenecv. Verjetno ta primer tovrstnega kriminala ni osamljen, zato tudi za člane delavskih svetov ne bo odveč, če se malo pobrigajo za to vprašanje. Drugi

pouk se nanaša na ljudi, ki so nagajni k temu, da prekupčujejo s »sumljivjo robo« in si od tega obetajo mastne zaslužke. Za take ljudi je končen in neizbežen zadnji zaslužek nekaj let brezplačnega dela. Tretji pouk velja vsem tistim, ki imajo skomine po skupni lastnini, kajti kolektivni bodo dolgoročnejem znali svoje ukradene žulje dobro zaračunati.

OBISK OSKRBOVANCEV V DOMU ONEMOGLIH NA GRMOVJU

Dne 30. junija je v popoldanskih urah Potrošniška zadruga iz Celja priredila izlet v Dom onemoglih na Grmovju. Ob tej priliki je pogostila vse oskrbovance v domu; vsak oskrbovaneec je prejel steklenico vina, zemlje z nadevanim maslom in svinjino, kekse, cigarete in vžigalce. Ženske nekadike so prejele bonbone.

Podpredsednik potrošniške zadruge tov. Fajgelj je nag

KULTURNI PREGLED „Savinjskega vestnika“

Maroltov spominski koncert [23. junij 1951]

Vest, da prirede pevci nekdanjega Akademskoga pevskega zbora spominski koncert Francetu Maroltu, je vzbudila priraden odmev v Celju. Lepi so oznanjali, do bodo izvedli program Maroltovih priredb narodne pesmi. Ko so se pripeljali v Celje pevci z Maroltovo vdovo, ki je sodelavka Glasbeno-folklornega inštituta, je ta pozornost s strani vernih Maroltovih pevcev vzbudila priznanje.

Za uvod je zadonela Foersterjeva kantata »Umrli je mož«, občutje pevcev se je prelilo med verne poslušalce v razprodani dvorani. Mogočna posmrtnica je navdihnila pevce v neko resnobno zamaknenost, Maroltov spomin je oživel v prisotnih. Skladba je dojmila poslušalca kot bi bila uglasbena na lik Franceta Marolta. Etična sila kompozicije z vsemi odtenki lepote je kipelja iz plemenite posede in dosegla občutljivo vdušje. Spored Maroltovih priredb je na oko tako preprost in vendar izžarevajo posamezne priredbe ogromno bogastvo! Kje je skrivnost njegovih priredb? Zakaj se nam dozdevajo tradicionalne harmonizacije narodnih napevov nekam zastarele? Morda smo jih čuli le prepošto na pevskih odrih, v družbi in petju na vasi? Preprosto bi odgovorili, večina je enolična in edini njihov namen je blagolasje. Odpirajo pogled le v preozki sektor glasbene izraznosti. Marolt je revolucionarno prelomil s tradicijo. Desetletja je zbiral, zapisoval in urejal narodno gradivo. Prodiral je v globino ljudskih prvin. Narodno pesem je očistil kasnejših plasti, ki so polagoma spreminjale njeno lice. Razvrstil je narodno pesem v skupine: ljubavna, obredna, junaška, stanovska pesem itd. Sledil je posamezne skupine v vseh predelih naše zemlje, urejal jih je časovno in regionalno. Tenko je prisluhnil ljudskemu govoru, vse bistveno registriral. Uredil in stilno opredelil je našo glasbeno folkloro. Nešteto je variant na en sam napev, dokopati se do prvin, izluščiti najzanimivejšo prvotnost, to je bila naloga Marolta-muzikologa. Ko je bilo težaško delo opravljeno (že samo to je življenjsko delo poedince), je Marolt-skladatelj prelil svoje bogato znanje z žarom ustvarjanja in glasbeno formo izrazilo koncertnega značaja. Ljudski napevi so pridobili na izraznosti in zgoščeni intenziteto. Dinamika je včasih kar eksplozivno žgoča. Lok notranje napetosti se zdaj rahlo boči, zdaj strmo vzpne, prvotno pristno, življenjsko doživljeno. Obseg narodne pesmi je čudovito razširil. Njegova glasbena oblika je arhitektonsko trdna, v osnovi zasidrana in se čisto da primerjati krajšim formam orkestra. Njegove priredbe niso vlyte na en kaplj. Slovcem je odkril prvine, ki se gajo v rani srednji vek. Seveda ne gre te »stare« oblačiti v akordio 19. in 20. stol., saj jim spremeni docela obraz. Nekoč bo gotovo prišlo do kritične izdaje Maroltovih priredb, šele taka edicija bo odkrila genialni Maroltov profil. Kadar čuješ Maroltovo priredbo, vselej se ti odkrivajo nove vrednote. Podoba je, da bodo živele, dokler bodo Slovenci videli in petju nekaj vzvišene, nekaj svetega. Ni nam mogoče očrtati sleherni priredbo spominskega koncerta. Našim bralcem bi želeli le na kratko označiti »Ribniško«. Skladatelj je združil motiv rešetarja z motivom nočnega čuvarja iz kroga stanovskih pesmi v mogočno himnično pesem. Skladba razpada v dva dela, ki jih veže spremljava zbora. Solistom in zboru je odtihnati odmeril značajne vloge. Nastala je tako dovolj komplicirana zgradba umetne forme na

dvoje preprostih ljudskih napevov. Marolt je znal ujeti v skladbo ribniško šegavost in jo povezati z priznanim ribniško brihtom. Domačinsko okolje je kar vzorno podano. Zamislite si za primerjavo, da pojejo Ribniško neslovenski pevci, natančno perfektno in glasbeno neoporečno. Rezultat ne bo zadovoljiv, to ne bo več slovenska pesem, gotovo pa ne ribniška. Barvo in občutje naših pevcev ne moreš ponarediti. Slovenskega tenorja boš prepoznal zavezanosti oči od vseh tenorjev neslovenskega porekla. Zapišimo še besedo o Maroltovih pevcih. Menda ni bilo poslušalca, ki bi zboru odrekal eminentno pevnost. Posamezni pevci pojejo po svoji naradni danosti, sleherni je prežet Maroltovega duha, zbor zveni homogeno in pevci so zavrti v notranji obraz pete pesmi. Vse pevce je ožarjal Maroltov pevski ogenj, glasovi so se titansko lomili iz skal, rastli iz globin naše zemlje in se dvigali v nadzemske višave. Skratka, njihovo petje je petje slovenskih fantov par excellence! Rado Simoniti, zborovodja ad hoc sestavljenega zbora je prevzel domalega neresljivega nalogo. »Le kratek čas je bil odmerjen študiju koncertnega programa. Kdo drugi bi tvegal nastop tako številnega zbora ob danih prilikah? Simoniti je rešil

več kot častno nalogo. Sleherni je zvenela življenjsko dognano, iskreno. Čeprav se Simoniti jeva interpretacija loči od Maroltove, kar je posledica danih razlik v temperamentih glasbenih osebnosti in v osnovnem odnosu do narodne pesmi. Nihče mu ne more očitati, če je pretežni del sporeda bil v znamenju improvizacijskega prijema, saj drugače biti ne more ob danih pogojih. Celotna izvedba koncerta je bila življenjsko pozitivna in prepričevalno osvajačaja. Pevovodja,olisti in zbor so podali strnjeno podobno narodne pesmi v prezezu Maroltovih priredb monumentalno!

Ni dvoma, da se bo Celjanom in okoličanom vtisnil ta večer v doživljenjski spomin. Velicaste takega petja je doživljete prvega reda, pesem je segala že kar usodno v naše bistvo, od točke do točke je pronicala glasbena vsebina v naše skrite kamrice. Pričujoči koncert ni pomenil le golo uživanje lepote pevskih glasov, vse globlje je pesem pretresala našo duševnost. Globoko smo občutili vsu preprosto resnico Maroltove ugotovitve: »Slovenska narodna pesem! V tebi so naše prvine za pastirja in Prešerna! Ko se bodo razkropili Maroltovi pevci po domovini, naj ohranijo prijetno zavest, da so se na moč dostojno oddolžili Maroltovemu spominu, v tisočih poslušalcih pa so utrdili vero v narodno pesem in naše poslanstvo. A. S.

S prvih strani celjske gledališke kronike

Revolucionarna gibanja in revolucije v letih 1848—1849 so bile zatrite, ali na končane na pol poti. Toda evropska ljudstva so živele še vedno pod dojmom tistih dni, ko so se trdne ovire, proti katerim so zaman butala več ko pol stoletja, zrušile kakor obzidje jernihonsko ob zvoku trobent, enega onih redkih trenutkov, ko ga vsega polni veselo zaupanje v samega sebe in bodočnost...

Nad slovenskim ljudstvom je zatirajoč bdel Bachov absolutizem. Najvidnejši znak tega zatiranja je bila germanizacija. Kot orodje za politični pritisk in germanizacijo se je Dunaj posluževal poslušne nemške birokracije, orožništva in vojske. Ves ta državni aparat je ogromno stal in državni dolg se je kljub novim in vedno višjim davkom neprestano in bolj in bolj večal...

V Celju je 8. marca 1849 okrožni glavar Janez Schmelzer z mestne svetovalnice prebral Celjanom novo ustavo z dne 4. marca. »Celjani nove ustave veseli so ta dan zvečer mesto osvetlili, 12. t. m. ob 10. uri pa zabavalno opravilo v farni cerkvi obhajali. Več zanimanja je moral Celjanom vzbuditi »hlapon« s katerim so kmalu po novem letu prvobart po železnici od Celja do Laškega vozili, julija pa do Zidanega mosta, in verjetno z nič manjšimi vtisi pomembnosti, so sredi vročega avgusta prisostvovali blagoslovitvi novega, na ime njih veličanstva Franca Jožefa I. krščenega, farnega zvona. Drugače pa kakor prejšnje leto tudi to ni bilo drugače kakor papirnatega denarja: zato so morali, da so drobiša imeli, papirnate festke, desetke ino goldinarške na polovico ino četrtinke tergate; skozi Celje so nekajkrat »mnogo vogerskih vojaških jetnikov v Italijo gnali« tako, da končno tudi novačenje za štajerske strelce-prostovoljce, spremljano s podžigajočimi marši godbe c. kr. topniškega regimenta, ves ljubi dan med 3421 prebivalci ni pridobilo več ko 8 fantov...

V takem germanizatoričnemu valu in nemškemu gopodarskemu izkoriščanju izpostavljenemu Celju, pa je vendar

kakor drugod po Slovenskem ideja leta 1848, prebujala narodno zavest. Res je, da je bila še plaha, nesamostojna in doma v zaprtih prostorih redkih rodoljubov, vendar jasno in nedvoumno v Konševskih »Slovenskih novinah« izpričana. Zakaj šestdeset let je že minilo kar so v Ljubljani prvičkrat nastopili Lihartovi Jaka, Anže in Micka in kot prvi zastopniki slovenskega ljudstva v naši dramatikli izrazili našo solidarnost z bojem naprednih sil v takratni Evropi, na Kranjskem pa je že dobrega pol leta krila gomila velikega Prešerna, a bodoči borec za slovenski samostojni politični in kulturni napredek in tvorec »Tugomerja«, prve slovenske kolektivne drame s katero je opozoril, da potrebujemo za našo ohranitev neuklonljivih ljudi in zdravo ljudsko omiko — Fran Levstik, je bil še gimnazijec. Toda celjski gospodarski in kulturni podjetnik, tiskar Janez Jeretin je s svojo gledališko družino mladih Celjanov in Celjank, sklicanih že leta 1822 k sodelovanju pri domačih gledaliških predstavah, »prvokrat kar svet stoji« uprizoril v mestnem gledališču slovensko igro — Linhartovo »Županovo Micko«

Igra, prirejena septembra 1849, ob otvoritvi Južne železnice v čast presvetlemu cesarju in zmagam v Italiji, je privabila tudi mnogo Nemcev, ker so jo pač igrali diletantje, ki so sicer tudi nemške igre igrali. Vseeno: tudi v celjskem gledališču je slovenska napredna narodna misel izvajala svojo prvo zmago. Čisti dobiček so pobral za mestne ubože: tudi dobiček poznejših predstav je gledališki intendant in občinski svetnik Janez Jeretin namenil v dobrodelne namene: najprej za poplavlence na dravskem polju, nato za poplavlence na Koroškem in Kranjskem, potem za nogorelce v Levcu in končno zonet za mestne reveže.

Tretji rod celjskih gledališnikov, nadaljeval v naše kulturne in gledališke tradicije, je — premagujoč zanje zaostlost in hiteč za razvojem — še pred stoto obletnico razširil akcijski radius svojega kulturnega poslanstva.

Gustav Grobelnik.

Ali vzgajamo naše otroke pravilno?

Mnogo je vzgojnih problemov, ki zanimajo starše danes tako, kakor naše prednike nekdanj. Ze naši dedi in pradedje so hoteli vzgojiti svoje otroke tako, da bi postali pošten, dobri, obzirni, plemeniti ljudje. Tudi mi se držimo danes teh pravil pri vzgoji svojih sinov in hčera vendar ne v oni obliki kakor nekdanj, temveč tako, da nudimo otroku vse vzgojne dobrine, ki izvirajo iz pridobitev socialistične človeške družbe. Najbolj bomo to razumeli, če primerjamo vzgojne metode v kapitalistični dobi z onimi, ki jih uporabljamo danes, ko gradimo socializem. Če pogledamo v prejšnje stoletje in v čas ob začetku sedanjega stoletja, kako so naši predniki našli rešitev tega problema, se nam bo zdel njihova takratna vzgoja tuja, včasih tudi smešna. Način življenja pa se je od tedaj bistveno spremenil. Nastala je velika razlika med miselnimi takratnih in med današnjimi pedagogi. To razliko so povzročile v glavnem neprestane sprem

Kako živijo in delajo na ekonomiji v Rimskih Toplicah

Deset minut hoda od železniške postaje v Rimskih Toplicah se na hribovje razgleduje nekdanja graščina grofa Pravdaza. Okoli nje se razteza 22 ha zemlje, od tega je 4 ha orne. Poseben okras temu gospodarstvu je sadovnjak, saj šteje nekaj manj kot 1300 zlatih dreves. Svoječas je posestvo imelo tudi 40 ha gozdov, ki ga je prevzela gozdna uprava v Jurklostru.

Grof, nekdanji gospodar, je ob osvoboditvi pobegnil, posestvo pa je do leta 1948 vodila njegova žena. Seveda je posestvo propadalo, ker ni bilo trdnih rok, ki bi ga uspešno vodile. Leta 1948 je posestvo prevzel okraj in postavil za upravnika tovariša Sevnika.

Tovariš Sevnika je s svojimi sodelavci kot grofov »dedič« podedoval res obupno gospodarstvo. Po travnikih so se v letih razrasli hrasti in drugo grmovje, po njivah pa je ležalo polno kamenja. Prvo zimo so čistili njive in travnike. Iz posekanega grmovja in hrastja so pripravili 200 metrov drv, grmovja pa so zvozili nad 90 vozov. Grmade kamenja z njiv so s pridom uporabili za gradnjo žganjarne, silosov, svinjaka in kokošnjaka.

Ob prevzemu je v govejem hlevu stalo pet glav živine, a v svinjaku tri svinje. Danes se Janez Selič briga za 18 glav goveje živine, konjar Galof pa oskrbuje tri konje. V svinjaku je 10 plemenitih svinj, dva merjasca, 12 predpitancev in 19 odojkov. Kokoši niso takrat našli nobene, danes jih je že 218. Od enega panja čebel je satovje naraslo na 12 panjev.

Veliko veselje imajo na ekonoimiji s sadjem. Predlanskim so prodali 7 vagonov namiznega sadja, tri vagone za industrijo, naprešali so nad 12 hl jabolčnika in skuhali nad 500 litrov žganja. Lani se je drevje odpočilo, tako da bo letos zopet lepa sadna letina.

Veliko jeze pa imajo z eno nevšečnostjo. Zaprošili so, da bi dobili nazaj vsaj 5 ha gozda. Tako bi prišli do potrebne stelje in do lesa, ki bi ga deloma porabili za gradnjo, deloma pa za zamenjavo. Traktor, ki ga »kravav« potrebujejo, bi lahko dobili za les.

Tudi z vodo imajo težave. Predlagali so železniški postaji in KLO, naj bi skupaj uredili vodovod iz bližnje vasi Ogeče, ki je oddaljena od Rimskih Toplic le kilometer in pol. Tudi cevi imajo pripravljene, toda KLO in železnica se ne zmenijo dosti za to, čeprav bi prav tako potrebovali vodo. Tako pa morajo še naprej voziti vodo. Lani so za namakanje površine zvozili iz Savinje nič manj kot 196.000 litrov vode.

Letos bodo z ekonoimijo imeli lep dobiček. Tudi lani, ko je bila suša in nič sadja, so imeli 53.000 din čistega dobička kljub velikim izdatkom za

Še nekaj o šolstvu v šoštanjskem okraju

Od okrajnega šolskega inšpektorja iz Šoštanja tov. Leopolda Vebra smo prejeli dopis, ki ga zaradi dopolnitve že objavljenega članka o šolstvu v šoštanjskem okraju objavljamo v celoti.

Uredništvo.

V 26. številki »Savinjskega vestnika« od 30. VI. 1951 ste priobčili članek »Ne-kaj misli o šolstvu v šoštanjskem okraju«, podpisano z začetnicama B.V.

Ker je tov. B.V. omenjal nekatere pedagoške probleme, se mi zdi potrebno, da članek nekoliko dopolnim. Citatci, zlasti pa učiteljstvo šoštanjskega okraja, so gotovo prepričani, da se za tov. B.V. skriva član ali vsaj nameščenec Sveta za prosveto OLO Šoštanj in so si verjetno ustvarili kaj čudno sliko o avtorju, če so članek pazljivo prebrali. Resnici na ljubo moram povedati, da je tov. B.V. prošil na Svetu za prosveto za podatke o šolstvu in jih tudi dobil. Z vednostjo predsednika Sveta za prosveto sem mu dal na razpolago svoj referat, ki sem ga imel na okrajni učiteljski konferenci. Prepričan sem bil, da bo referat služil tov. B.V. le za osvetlitev šolskih problemov, sam pa bo sestavil kaj originalnega. Tov. B.V. pa je uporabil referat tako, da je nekatere stavke in tudi odstavke dobesedno prepisal (če tov. B.V.

orodje in gradbeni material. Letos bo obrodilo sadje, poljedelske kulture bodo neprimerno boljše od lanskih, ker so dobro zamenjali seme. Ekonoimija je torej zlezla na zeleno vejo in odslaj bo trud upravnika in ostalih delavcev bogatejše poplačan. Med najboljšimi delavci sta oba možaka, o katerih smo pisali, da skrbita za živino, članica upravnega odbora, 18 letna Ivana Kaluža, posebno pa še Mirko Škornik, predsednik upravnega odbora, kateremu ni nobena težava, vstajati ob dveh zjutraj.

Te dni je šestnajst pridnih koscev vriskalo od zgodnjih jutranjih ur na travnikih ekonoimije in jezilo zaspane sosedice, ki se jim tako zgodaj ne ljubi iz prijetnega gnezda.

F. L.

želi, mu to lahko dokažem), na žalost pa precej ponesrečeno kombiniral, da so nastali nekateri nesmisli (n. pr. v 7. odstavku), za katere ne odgovarjam, ker njegovega sestavka prej nisem videl, dokler ga nisem bral v Vašem listu. Če je tov. B.V. v toliki meri izkoristil moj referat, bi bila njegova dolžnost, da me vsaj vpraša za mnenje, kako se z »njegovim« »umotvorom« strinjam. Mislim tudi, da mora biti informativni članek drugače sestavljen, ker če obravnavamo strokovno stran šolskega dela, je potrebna obširnejša utemeljitev oziroma analiza po možnosti v strokovnem glasilu. Širšo javnost je vsekakor treba obvestiti tudi o problematiki šolskega dela, vendar v primernejši obliki. Mimogrede naj omenim, da tov. B.V. ni povzel iz mojega referata problemov, ki so za starše važnejši in v veliki meri vplivajo na uspeh učiteljevega dela.

Tovarišu B.V. ne oporekam upravičenosti in sposobnosti, da razpravlja o šolskih vprašanjih, priporočam mu pa več originalnosti. Nisem morda užaljen, da je tov. B.V. uporabil moj referat, neprijetno mi je pa, da so bile moje ugotovitve tako izmalicirane in pripisuje učiteljstvo objavljeni članek v celoti meni.

Weber Leopold,

okr. šol. inšp.

Novice iz naših okrajev

IZ CELJA

Lipa je v polnem cvetju. Posebno na Jožefovem hribu imamo lepe nasade lip. Vse si pridno nabira cvetje za zimo, kar je hvalevredno. Med obiralci pa se najdejo brezobzirneži, ki neusmiljeno lomijo veje in s takim postopkom povzročajo škodo na drevju. Tak nekulturni postopek se vidi posebno v lipovem nasadu ob Zvezni poti in ob poti proti cerkvi. Povzročitelji bodo v bodoče javljeni oblasti.

Gradnja stanovanjskih hišic se obeta na prostoru pod bivšo romarsko hišo. Z gradnjo bodo pričeli, ko bodo z velike njive popravili pridelek.

Tovarna perila je poslala vse osebe na letni dopust. Med tem časom pa čistijo veliko šiviljsko dvorano in ostale prostore. Šivilje se bodo vrnile z dopusta v lepo renovirane delavnice. Tudi prostor okrog tovarniškega poslopija so lepo uredili in zasadili s cvetlicami in lepimi grmičevjem.

ALI RES NI POTREBEN STANOVANJA?

Ze več kot leto dni čaka na dodelitev stanovanja tov. Janez Gogala, bivši predsednik področnega odbora gozdnih delavcev. Z ženo in enoletnim otrokom se stiska v majhni sobici na Bregu št. 5, ki meri sedem kvadratnih metrov. To »luknjico« uporablja tudi za kuhinjo. Da bi bila stvar še lepša, je poleg še garaža, od koder vdira v stanovanje duh po benzinu in olju. Lani je Gogala sam poiskal štirikrat primerno stanovanje s kuhinjo, toda zaman — drugi so se koristili z njegovo uslugo. Povrh vsega je tov. Gogala še invalid. Vsak, ki je njegovo stanovanje videl, ga pomiluje, le stanovanjska komisija je slepa.

Dejstvo je, da so mnogi, ki so za stanovanje pozneje zaprosili kot navedeni tovariš, že dobili stanovanje.

F. L.

IZ OKRAJA CELJE-OKOLICA

SE NEKAJ PRIPOMB K ČLANKU »KAJ DELA STANOVANJSKA KOMISIJA V RIMSKIH TOPLICAH?«

Predzadnjo soboto je v 25. številki »Savinjskega vestnika« izšel članek z zgoraj navedenim naslovom, ki je pri posameznikih, posebno še pri Bastičevih in njenem sorodniku Šušterju, napravil obilo prahu. Bastičeva je v tork v razburjena telefonirala uredništvu in zahtevala ime pisca, češ da je članek neresničen. V uredništvu ji seveda niso takoj ustregli in so ji dejali, naj čez nekaj dni kliče ponovno. Med tem časom sem ravno imel opravka v Rimskih Toplicah, pa sem se jaz vtaknil nos v to zadevo.

Zglasil sem se pri predsedniku KLO in še pri dveh odbornikih. Oni se s člankom popolnoma strinjajo. Se več. Zvedel sem, da je Bastič ponudil sekretar vojne bolnice dr. Janez Čerin lepo stanovanje, ker njegova žena dela pri tej ustanovi. Bastič je odklonil ponudbo, ker je reflektiral na zakupno gostilno. Sledi torej samo še eno vprašanje: zakaj Bastič še vedno stanuje nad zakupno gostilno, kamor bi se morala po vseh pravilih vseliti Juhartova in zakaj se noče vseliti v ponujeno stanovanje? Končno je zanimivo tudi to, kakšno korist ima pri vsej tej stvari Bastičev sorodnik Šušter, ki mi je osebno takole rekel: »Bastič že ve, zakaj se ni hotel vseliti v tisto stanovanje.«

Nekateri ljudje so še vedno zelo komodni. V Celju na primer čaka sto in sto prosilcev, ki bi bili pripravljeni vseliti se v vsako stanovanje, če bi ga le dobili.

USPEŠNO DELO INVALIDSKEGA ODBORA V RIMSKIH TOPLICAH

Invalidsko organizacijo v Rimskih Toplicah so ustanovili šele lani, vendar je letos že med najboljšimi v okraju in šteje 50 članov. Organizacija ima članarino skoraj vso pobrano, posebno pa se njeni člani udeležujejo pri prostovoljnem delu. Popravljajo svoj invalidski dom. Najboljši med temi prostovoljci je Rudolf Kajtna, ki je šele prišel z zdravljenja pa je že prispeval 50 ur. Tudi pri napeljavi elektrike iz Rimskih Toplic k Sv. Jedrti in pri delu na polju v Kmečki delovni zadrugi v Trnu se člani organizacije dobro odrezajo.

Največ zaslug za uspešno delo organizacije ima odbornica Ljudmila Knez, partizanska vdova, ki uspešno dela tudi pri ostalih množičnih organizacijah. Bilo bi dobro, da bi se tudi sekretar krajevnega odbora ZVVI malo več zanimal za delo in dvig organizacije.

TAKŠNIH KINOPREDSTAV NAM NI TREBA

Pred kratkim je kinopodjetje iz Maribora poslalo tudi na Vransko svoj potujoči kino. Takoj ob začetku filma nas je veselje minilo. Film je drvel, ko da tekmuje kdaj bo prej konec in kar je glavno skoraj polovico ga je manjkalo. Vstopnina je bila tudi primerno visoka. Starih izrabljenih filmov ne rabimo. Pošljite nam kaj dobrega, polovične filme pa pustite doma.

Sicer pa upamo, da ne bo dolgo trpelo, ko bomo tudi mi na V